

WYDATKOWANIE ŚRODKÓW FUNDUSZU KOŚCIELNEGO W LATACH 1950-1989

Artykuł dotyczy wydatkowania środków finansowych Funduszu Kościelnego w latach 1950-1989. Okoliczności uchwalenia ustawy z 20 marca 1950 roku *o przejęciu przez państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego* przesądziły o jego podporządkowaniu polityce wyznaniowej. Dochody z zagarniętego majątku Kościoła katolickiego i innych związków wyznaniowych miały stanowić źródło finansowania potrzeb duchowieństwa. Coroczny budżet tego funduszu opierał się na dotacjach uchwalanych przez Radę Ministrów. Dochodowość z zagarniętego majątku była trudna do oszacowania z powodu braku miarodajnych danych w posiadaniu państwa. W praktyce przepisy ustawy były wykorzystywane do finansowania potrzeb zgodnych z wytycznymi władz partyjnych. Największe kwoty przeznaczane były na finansowe wspieranie ruchu „księży patriotów”. Ponadto ze środków Funduszu Kościelnego wbrew zapewnieniom ustawy nie finansowano działalności charytatywno-opiekuńczej. Fundusz Kościelny w okresie PRL pozbawiony został samodzielności finansowej i decyzyjnej na korzyść Urzędu do Spraw Wyznań. Konsekwencją takiego stanu rzeczy był brak kontroli wydatkowania środków. Działalność finansowa Funduszu Kościelnego wykraczała poza jego ustawowe zobowiązania.

THE EXPENDITURE OF THE CHURCH FUND RESOURCES IN THE YEARS 1950-1989

The article treats of the expenditure of the financial resources of the Church Fund over the years 1950-1989. The circumstances of the enactment of the 20 March 1950 Act on the Seizure by the State of the Property in Mortmain, on the Guarantee of Arable Farms to Pastors and on the Establishment of the Church Fund had immediate bearing on its subordination to the denominational policy. The proceeds of the appropriated Catholic Church's and other denominations' property were intended to be adequate to the needs of the clergy. The annual budget of the fund was based on subsidies passed by the Cabinet. The profitability of the seized property was hardly assessable due to the insufficient data at the state's disposal. Practically speaking, the act determined the financing of the Church's needs, yet in line with the guidelines of the Communist authorities. The most sizeable amounts were expended for the sponsorship of the so-called "patriot priests' movement". Moreover, as opposed to the

regulations provided for in the act, the Church Fund failed to finance charity and welfare initiatives. In Communist Poland, the Church Fund was deprived of its financial autonomy and independent decision-making in favour of the Office for Denominations. In consequence, no effective control of the expenditure of the fund resources was implemented. The activity of the Church Fund exceeded its actual statutory obligations.